

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio III. De ufuris, quæ committuntur in venditione, & emptione; & an contractus censualis sit ufurarius.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

§. VI.

An pactum adjectum mutuo, ut res mutuata restituatur, in eadem mensura. Et bonitate, etiamsi pretium ejus creverit, sit usurarium?

Qua in re certum est primò, si tempore dati mutui æquè dubium sit, an tempore solutionis pretium, seu valor rei mutuatae major aut minor sit futurus, licitum esse pactum tale, & nullam usuram continere, quia in tali casu æqualis est utriusque contrahentis conditio, tam quoad lucrum, quàm quoad periculum, per accidens & casu fortuito eveniens, quale pactum tamen licitum non esset, si augendi pretij moralis habeatur certitudo. Secundo certum est, licitum etiam esse tale pactum, si mutuans rem illam, quam hinc & nunc mutuam dat, in tempus illud servaturus fuisset, quo tempore majus illius pretium est, cum ex charitate, quàm mutuam hinc & nunc dat, non debeat suarum rerum pati damnum. Tertio certum videtur, si probabiliter prævideatur, rem hinc & nunc mutuò datam minus valituram tempore solutionis, quòd possit mutuans ad præcavendum sibi damnum pacisci cum mutuuario, sine usura, de restitutione faciendâ mutui, in ea qualitate v. g. in qua nunc accepit, ut viginti sibi scaphas frumenti v. g. reddat, cui hinc & nunc decem scaphas mutuas dedit, si tempore solutionis hujus faciendæ viginti scapharum pretium adæquent decem scapharum mutuò datarum, quia in tali casu non petitur aliud, quàm pretium æquale illi, quòd mutuò

dedit, ergo nihil supra sortem, et nullius usuræ periculum est (& contra Ætus hic potius innotinatus dicitur est, do, ut des: quàm mutui contractus modò ad tale pactum secum incertum non cogat mutuarium mutuaria. Quòd dicendum videtur, si tempore mutuò datae, nihil conventum sit, & scienda solutione mutui secundum mutui currentem, aut tempore solutionis futurum valorem, neque quòdquam de augendo, vel minuendo pretio præsumitur, rectè præsumi intentionem contrahentium fuisse, ut juxta conditionem mutui, res mutuata reddatur in eadem specie, mensurâ ac bonitate, si pretium creverit, si non creverit, pro ut mutuò data fuit, ut supponitur in *L. Vinum 22. ff. de rebus creditis*. Videtur de hac re Civilistæ, quòd forum pereternum, & quòd forum ecclesiasticum Theologi, cum nulla juris capitula de re hac agant.

SECTIO III.

De usuris, qua committuntur in venditione, & emptione, & an contractus censetur sit usurarius.

§. I.

An sit usura rem pluris justo pretio vendere ob dilatam pretij solutionem, & vicissim rem minoris emere, quam valet, quia presentis pecunie emitur?

Rem pluris vendere, quàm valet, & quòd differatur solutio pretij, & con-

minoris emere, quam nunc valeat, eò quòd presenti & numeratà pecunià emat à venditore, per se & spectatà rei naturà, ac in foro conscientiæ, usura est (palliata) in foro tamen externo tanquam usurarius talis conuerti ac condemnari non potest; cum enim taliter vendens vel emens, sine ulla causa à justo pretio recedat, consequenter lucrum illud, quod supra, aut infra justum pretium acquirit, videtur habere ex vi mutui, sub venditione, aut emptione hac palliati & latentis; quæ prava voluntas, cum in opere externo non appareat, excusat quidem talem in foro externo, quominus usurarius conueniri, aut condemnari possit, non tamen excusat eam Deo, qui scrutator est cordium; nisi ratione lucri cessantis, aut damni emergentis, vel ex simili causa, aut quòd dubium sit, utrum tempore solutionis, aut traditionis, res pluris, aut minoris sit æstimanda, & in tale tempus venditionem, aut emptionem dilaturus esset venditor vel emptor, &c. videatur *6. In ciuitate 6. h. t. c. Consultiu 10. & c. Naviganti. final. eodem.* Quæ tamen in re bene etiam notandum est, quod in *ci. c. In ciuitate.* monet Pontifex, melius saluti suæ consulere, qui à talibus contractibus abstinent.

§. II.

De venditione, & emptione censuum, sive reddituum annuorum in genere.

Vix amplius his temporibus, quibus omnes lucris inhiant, aliqua propriè *Compend. Pirking.*

dicti mutui est ratio; & quamvis multi clament, pecunias suas, seu res alias suas mutuas se dedisse; quòd tamen propriè loquendo mutuum non fecerint, ex spe acquirendi inde lucri colligitur, cum illorum mens non sit, mutuum dare, & nihil inde sperare, prout mutuum fieri debere, Christus ipse *Luca 6.* docet, sed pecunià suà, sterili per se, lucrum facere; & hinc in locum mutui frequentissimus hodie usus est, emendorum censuum, in quantum scilicet per pecuniam alteri datam, jus sibi comparavit dans talem pecuniam, ad annuum censum, sive pensionem ab altero, cui pecuniam talem dedit, exigendam, pro centum florenis v.g. datis, censum 5. florenorum, ita ut ille, qui receptà pecunià ad annuos redditus solvendo se obligavit, censuarius dicatur, ille verò, qui ob datum pretium percipit tales census, censualista vocetur.

Diuiditur autem census in reservativum & consignativum. Reservativus est, quando quis dominium etiam directum rei suæ in alium transfert, reservatà sibi pensione aliquà, viz ab emphyteusi distinctus contractus, nisi quòd in hoc contractu dominium tantum utile, in contractu verò census reservativi etiam directum dominium transferatur, & emphyteuta suo tempore non solvens pensionem, suà emphyteusi excidat, ut dictum alibi, non autem censuarius, census reservativi, sed ad omnes pensiones debitas & non solutas obligatus maneat. Consignativus verò census, cujus hodie frequentissimus usus est, & de quo potissimum hinc agetur, censetur esse, quando quis certo pretio jus annuæ

GGG GG pen-

pensionis ex re alterius percipiendæ sibi
 emit, pro centū florentis v.g. emendo sibi
 scapham frumenti, aut quinque florenos
 in singulos annos solvendo. Subdividi-
 tur autem hic consignativus census pri-
 mō in realem, qui super re aliqua frugi-
 fera constituitur, super agro v.g. horto,
 domo, &c. Ita ut pensionis solvendæ ob-
 ligatio rei illi, ad quemcunque demum
 pervenit, adhæreat; & in personalem,
 qui super certa persona constituitur, quæ
 ratione suæ artis v.g. utilitatem affert;
 & in mixtum denique, in quo tam res
 aliqua, quàm persona obligata manet,
 ita ut census talis non pereat, alterutro
 pereunte. Secundō subdividitur in cen-
 sum perpetuum, & temporalem; ille
 non finitur per mortem censuarij, sed
 transit ad hæredes; hic ad certum tan-
 tum tempus obligationem suam exen-
 dit. Tertiō subdividitur in censum fru-
 ctuarium, ex fructibus solvendum, &
 in censum pecuniarium, ex pecunia sol-
 vendum. Quartō subdividitur in cen-
 sum irredimibilem, qui ratione pacti ad-
 jecti ex neutra parte redimi potest; &
 in censum redimibilem, qui intra cer-
 tum tempus, vel absolutè, si placuerit
 v.g. venditori, aut emptori, aut utrique
 pro diversitate pacti redimi potest.

§. III.

*Utrum licitus sit census realis, sive
 perpetuus, sive temporalis, tam redimi-
 bilis, quàm irredimibilis, an verò
 sit usurarius & illicitus?*

Respondetur primò licitum esse, &
 nullam usuram includere censum
 realem, sive perpetuus ille sit, sive tem-
 poralis, sive vitalitius, sive aliter redi-
 mibilis, si per emptionem & venditio-

nem in re frugifera constitutus sit in fru-
 ctibus vel pecunia solvendus, quod
 pretium sit iustum, tale scilicet, quod
 vel lege taxatum est, vel consuetudine
 approbatum: prout constat ex c. *de
 Regimini 1. & 2. de empti. & vendit.
 inter communes*: Neque enim in-
 tractus talis est mutuum, quocirca
 cunque demum apud Germanos con-
 tractus, sed vera emptio & venditio,
 consequenter sicut totum mutuum
 ex re aliena percipiendum esse de-
 dere quis potest, ita potest mutuum
 re, & vendere partem fructuum et pro-
 dio alieno, in fructibus, vel in pecunia
 solvendum, quod fit in contractu cen-
 suali reali; & quidem sive in perpetuum
 ille constitutus sit, sive ad certum tem-
 pus (quamvis enim si in perpetuum, non
 ad longum tempus census constituitur
 & ematur, plurimum septem annis
 pensiones solvendæ, pretium, quod re-
 positum est, pro jure eas pensiones per-
 cipienda, quia tamen in tali contractu
 ipse pensiones, quàm jus eas percipiendi
 emitur v.g. jus autem tale minus perni-
 culis & incommodis sepe obnoxium
 consequenter multò minus est vitiosum
 tale, quàm pensiones solute, & potest
 esse inter pretium expositum, & pretium
 æqualitas sufficiens) sive irredimibilis
 ille sit, sive redimibilis (cuiusmodi sunt
 venditiones cum pacto redimendi, licet
 licitæ) ita tamen ut pro censu irredimibili
 redimibili (præfertim si pactum aliud
 rationis in se suscipiat etiam venditio)
 majus pretium solvi debeat, quoniam in cen-
 su ex parte venditoris tantum redimibilis
 cum in illo casu onus aliquod imponitur
 venditori speciale (onus scilicet ad sub-
 stantiam)

citum emptoris recipiendi jus censûs, quod vendidit, reddito pretio, pro illo jure dato, aut onus assicuracionis, transferendo scilicet censum, si res censui subiecta casu fortuito pereat, in aliam rem) quod utrumque pretio æstimabile est. Neque tamen contractus censualis utrinque redimibilis, vel saltem redimibilis ex parte emptoris, tolerari facile debet, ob intentionem usurariam, & pericula usurarum sub tali contrahendi modo sæpe latentia, & hinc tam in constitutionibus summorum Pontificum Martini V. & Calixti III. quàm in constitutione Caroli V. Augustæ in Conciliis Imperialibus anno 1548. edita, contractus tales censuales, quibus conceditur emptori facultas redimendi, prohibiti sunt ex præsumptione usurarum,

§. IV.

An licitus & iustus sit census personalis perpetuus tam irredimibilis, quàm redimibilis ex parte solius venditoris?

Quod census personalis non ita possit constitui in persona libera, ut si ea non sit solvendo, creditor possit debitorem vendere, vel servituti subicere, sicuti prædium vendi potest, & vindicari, certum est, sicuti enim homo liber non potest pignori dari cum periculo vendicionis, c. 2. de pignori. sic nec potest census, cum tali periculo, in eo constitui. Quod autem licitus & iustus sit census personalis, ita ut persona talis & ejus hæredes, si census sit perpetuus, sint obligati, ex laboribus v. g. suis & operis, ad pensionem annuam

solvendam, & censuario jus acquiratur, ad illam pensionem exigendam, sive redimibilis talis contractus sit, sive irredimibilis, consuetudo in multis provincijs recepta probat, & à paritate census realis ostenditur. Argumenta in contrarium vide apud Auctor. Metho. soluta. §. 5.

§. VI.

De conditionibus ad contractum censualem requisitis.

DE jure naturæ quatuor conditiones requiruntur, ut iustus & licitus sit contractus censualis. Primò requiritur, ut in re sufficienter frugifera, vel quæ pro tali habetur, annuus census constituatur, ut suo tempore haberi pensio possit, sive deinde in re immobili, sive mobili constituatur, modò usus illus non sit consumptio illius, & separari possit dominium ab usu rei. Secundò requiritur ut iusto pretio (de lege vel consuetudine taxata, ut dictum, vel si hæc non habeantur, juxta prudentis arbitrium) census talis vel jus ad pensionem ematur. Tercio requiritur, ut si res, ex qua pensio solvitur, reddita sit infructuosa v. g. vel omnino perierit sine culpa censuarii, censualista damnum ferat, seculo speciali assicuracionis v. g. pacto, cum enim censualista sit dominus juris percipiendi pensionem, sive census, res autem domino suo pereat, consequenter etiam hoc jus, si pereat, domino, censualistæ scilicet petire debet. Quarto denique de jure naturæ non potest res, censui subiecta, in scio censualistæ, alienari,

Ggg gg 2

nari,

nari, ne jus censuaria fiat deterius aut difficilius. De jure vero positivo Ecclesiastico in *extravagant. Martini V. & Calixti III inter communes de empt. & vendit.* requiritur, primò ut res immobilis, certa & fructifera designetur, cui census imponatur. Secundò ut illa sola obligata maneat pro censu, & non persona, aut alia illius bona. Secundò ut pretium justum solvatur, quod varium potest esse, juxta varias conditiones. Quartò ut pretium, quo census emitur, statim solvatur presenti pecuniâ. Quintò ut venditor ad redimendum censum non adstringatur quidem, relinquatur tamen ipsi libertas vel totum certum redimendi vel per partes &c. plures adhuc conditiones à Pio V. in Bulla super hac re, requisitæ fuerunt, prout apud *Tanne. tom. 3. de just. disp. 7. dub. 4.* vel apud *Less. de just. c. 22.* videri possunt, quia tamen in nostra Germania, aut Bulla hæc promulgata nunquam fuit, aut usu contrario abrogata, census in his partibus non tam secundum illius Bullæ tenorem, quam juxta receptam consuetudinem instituuntur, quæ observari debet, modò nihil juri naturæ contrarium fiat.

SECTIO IV.

De usuris qua committuntur circa pignora & hypothecas.

Quæ prioribus duobus §§. ab Auctore Method. hic examinantur, sufficienter colligi possunt ex *Tit. 12.*

lib. 3. Decretal. §. 5. & ex prioribus hoc Tit. §§. sit ergo

§. III.

An contractus sive pactum Antichristos sit illicitum, & usurarium, etiam montes pietatis usuram contineant?

Pactum antichristos, ut tantum dicitur fructus pignoris lucrari, licet forte, donec debitum solvatur, sit illicitum & usurarium est, propter publicam usuram, quæ in tali pignori contractu lateret: & hinc non facile, ad credendas tales usuras res immobilis & fructifera in pignus dari debet.

Montes pietatis dicuntur certæ summa, quæ à Principe aliquo vel Domino loci, aut communitate relictæ collectæ, & destinata est, ut temporibus pauperes v. g. pecuniam, qua mutuam accipere possint, ad certum tempus, pro certo pignore deponant, ut mutuatarij pro singulis mensibus exiguum aliquid solvant, supra hoc, ad conservandum montem pietatis, & stipendia ministrorum &c. hujusmodi montes pietatis licitos esse, & nihil usurarios, probant Summi Pontifices, approbantes eos, pauperum, quibus juvantur, necessitas, & communis utilitas.

§§. 10. 11.

SECTIO